Ogólnokształcąca Szkoła Baletowa im. Feliksa Parnella
WYMAGANIA EDUKACYJNE - **Geografia**
KLASA: **III**
rok szkolny **2026/2027**
nauczyciel **Elżbieta Kacprzak**

Dział I: Współrzędne geograficzne i ruchy Ziemi

1. Ocena dopuszczająca:
   Uczeń:
   a) wskazuje na mapie lub na globusie równik, południki 0° i 180° oraz półkule: południową, północną, wschodnią i zachodnią
   b) podaje symbole oznaczające kierunki geograficzne
   c) wyjaśnia, do czego służą współrzędne geograficzne
   d) wymienia rodzaje ciał niebieskich znajdujących się w Układzie Słonecznym
   e) wymienia planety Układu Słonecznego w kolejności od znajdującej się najbliżej Słońca do tej, która jest położona najdalej
   f) wyjaśnia, na czym polega ruch obrotowy Ziemi
   g) wyjaśnia znaczenie terminu górowanie Słońca
   h) określa czas trwania ruchu obrotowego
   i) demonstruje ruch obrotowy Ziemi przy użyciu modeli
   j) wyjaśnia, na czym polega ruch obiegowy Ziemi
   k) demonstruje ruch obiegowy Ziemi przy użyciu modeli
   l) wymienia daty rozpoczęcia astronomicznych pór roku
   m) wskazuje na globusie i mapie strefy oświetlenia Ziemi

2. Ocena dostateczna:
   Uczeń :
   a) wymienia cechy południków i równoleżników
   b) podaje wartości południków i równoleżników w miarach kątowych
   c) wyjaśnia znaczenie terminów: długość geograficzna, szerokość geograficzna
   d) wyjaśnia znaczenie terminów: rozciągłość południkowa, rozciągłość równoleżnikowa
   e) wyjaśnia znaczenie terminów: gwiazda, planeta, planetoida, meteor, meteoryt, kometa
   f) podaje różnicę między gwiazdą a planetą
   g) wymienia cechy ruchu obrotowego Ziemi
   h) omawia występowanie dnia i nocy jako głównego następstwo ruchu obrotowego
   i) podaje cechy ruchu obiegowego Ziemi
   j) wymienia strefy oświetlenia Ziemi i wskazuje ich granice na mapie lub globusie

3. Ocena dobra:
   Uczeń :
   a) odczytuje szerokość geograficzną i długość geograficzną wybranych punktów na globusie i mapie
   b) odszukuje obiekty na mapie na podstawie podanych współrzędnych geograficznych
   c) rozpoznaje rodzaje ciał niebieskich przedstawionych na ilustracji
   d) opisuje dzienną wędrówkę Słońca po niebie, posługując się ilustracją lub planszą
   e) omawia wędrówkę Słońca po niebie w różnych porach roku na podstawie ilustracji
   f) omawia przebieg linii zmiany daty
   g) przedstawia zmiany w oświetleniu Ziemi w pierwszych dniach astronomicznych pór roku na podstawie ilustracji
   h) wymienia następstwa ruchu obiegowego Ziemi
   i) wyjaśnia, na jakiej podstawie wyróżnia się strefy oświetlenia Ziemi

4. Ocena bardzo dobra:
   Uczeń:

a) określa położenie matematyczn-ogeograficzne punktów i obszarów na mapie świata i mapie Europy
b) wyznacza współrzędne geograficzne na podstawie mapy drogowej
c) oblicza rozciągłość południkową i rozciągłość równoleżnikową wybranych obszarów na Ziemi
d) wyznacza współrzędne geograficzne punktu, w którym się znajduje, za pomocą aplikacji obsługującej mapy w smartfonie lub komputerze
e) opisuje budowę Układu Słonecznego
f) wyjaśnia zależność między kątem padania promieni słonecznych a długością cienia gnomonu lub drzewa na podstawie ilustracji
g) określa różnicę między czasem strefowym a czasem słonecznym na kuli ziemskiej
h) wyjaśnia przyczyny występowania dnia polarnego i nocy polarnej
i) charakteryzuje strefy oświetlenia Ziemi z uwzględnieniem kąta padania promieni słonecznych, czasu trwania dnia i nocy oraz występowania pór roku

5. Ocena celująca:
Uczeń:
a) wyznacza w terenie współrzędne geograficzne dowolnych punktów za pomocą mapy i odbiornika GPS
b) wyjaśnia związek między ruchem obrotowym Ziemi a takimi zjawiskami jak pozorna wędrówka Słońca po niebie, górowanie Słońca, występowanie dnia i nocy, dobowy rytm życia człowieka i przyrody, występowanie stref czasowych
c) określa czas strefowy na podstawie mapy stref czasowych
d) wykazuje związek między położeniem geograficznym obszaru a wysokością górowania Słońca
e) wykazuje związek między ruchem obiegowym Ziemi a strefami jej oświetlenia oraz strefowym zróżnicowaniem klimatów i krajobrazów na Ziemi

Dział II: Geografia Europy.

1. Ocena dopuszczająca:
Uczeń:

a) określa położenie Europy na mapie świata
b) wymienia nazwy większych mórz, zatok, cieśnin i wysp Europy i wskazuje je na mapie
c) wskazuje przebieg umownej granicy między Europą a Azją
d) wymienia elementy krajobrazu Islandii na podstawie fotografii
e) wymienia strefy klimatyczne w Europie na podstawie mapy klimatycznej
f) wskazuje na mapie obszary w Europie o cechach klimatu morskiego i kontynentalnego
g) podaje liczbę państw Europy
h) wskazuje na mapie politycznej największe i najmniejsze państwa Europy
i) wymienia czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności Europy
j) wyjaśnia znaczenie terminu gęstość zaludnienia
k) wskazuje na mapie rozmieszczenia ludności obszary o dużej i małej gęstości zaludnienia
l) wymienia starzejące się kraje Europy
m) wymienia grupy ludów zamieszkujących Europę na podstawie mapy tematycznej
n) wymienia główne języki i religie występujące w Europie
o) wskazuje Paryż i Londyn na mapie Europy
p) wymienia zadania i funkcje rolnictwa
q) wyjaśnia znaczenie terminu plony
r) wymienia główne cechy środowiska przyrodniczego Danii i Węgier na podstawie mapy ogólnogeograficznej Europy
s) wymienia rośliny uprawne i zwierzęta hodowlane o największym znaczeniu dla rolnictwa Danii i Węgier
t) wymienia zadania i funkcje przemysłu
u) wymienia znane i cenione na świecie francuskie wyroby przemysłowe
v) podaje przykłady odnawialnych i nieodnawialnych źródeł energii na podstawie schematu
w) rozpoznaje typy elektrowni na podstawie fotografii

x) wymienia walory przyrodnicze Europy Południowej na podstawie mapy ogólnogeograficznej
y) wymienia atrakcje turystyczne w wybranych krajach Europy Południowej na podstawie mapy tematycznej i fotografii

2. Ocena dostateczna:
Uczeń:

a) omawia przebieg umownej granicy między Europą a Azją
b) wymienia czynniki decydujące o długości linii brzegowej Europy
c) wymienia największe krainy geograficzne Europy i wskazuje je na mapie
d) opisuje położenie geograficzne Islandii na podstawie mapy ogólnogeograficznej
e) wyjaśnia znaczenie terminów: wulkan, magma, erupcja, lawa, bazalt
f) przedstawia kryterium wyróżniania stref klimatycznych
g) omawia cechy wybranych typów i odmian klimatu Europy na podstawie klimatogramów
h) wymienia i wskazuje na mapie politycznej Europy państwa powstałe na przełomie lat 80. i 90. XX w.
i) omawia rozmieszczenie ludności w Europie na podstawie mapy rozmieszczenia ludności
j) przedstawia liczbę ludności Europy na tle liczby ludności pozostałych kontynentów na podstawie wykresów
k) charakteryzuje zróżnicowanie językowe ludności Europy na podstawie mapy tematycznej
l) wymienia przyczyny migracji Ludności
m) wymienia kraje imigracyjne i kraje emigracyjne w Europie
n) wymienia cechy krajobrazu wielkomiejskiego
o) wymienia i wskazuje na mapie największe miasta Europy i świata
p) porównuje miasta Europy z miastami świata na podstawie wykresów
q) przedstawia główne cechy środowiska przyrodniczego Danii i Węgier sprzyjające rozwojowi rolnictwa na podstawie map ogólnogeograficznych i tematycznych
r) wymienia czynniki rozwoju przemysłu we Francji
s) podaje przykłady działów nowoczesnego przemysłu we Francji
t) wymienia czynniki wpływające na strukturę produkcji energii w Europie
u) podaje główne zalety i wady różnych typów elektrowni
v) omawia walory kulturowe Europy Południowej na podstawie fotografii
w) wymienia elementy infrastruktury turystycznej na podstawie fotografii oraz tekstów źródłowych

3. Ocena dobra:
Uczeń:

a) opisuje ukształtowanie powierzchni Europy na podstawie mapy ogólnogeograficznej
b) opisuje położenie Islandii względem płyt litosfery na podstawie mapy geologicznej
c) wymienia przykłady obszarów występowania trzęsień ziemi i wybuchów wulkanów na świecie na podstawie mapy geologicznej i mapy ogólnogeograficznej
d) omawia czynniki wpływające na zróżnicowanie klimatyczne Europy na podstawie map klimatycznych
e) podaje różnice między strefami klimatycznymi, które znajdują się w Europie
f) charakteryzuje zmiany liczby ludności Europy
g) analizuje strukturę wieku i płci ludności na podstawie piramid wieku i płci ludności wybranych krajów Europy
h) przedstawia przyczyny zróżnicowania narodowościowego i językowego ludności w Europie
i) omawia zróżnicowanie kulturowe i religijne w Europie
j) przedstawia zalety i wady życia w wielkim mieście
k) omawia położenie i układ przestrzenny Londynu i Paryża na podstawie map
l) omawia warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze rozwoju rolnictwa w Europie
m) omawia rozmieszczenie najważniejszych upraw i hodowli w Danii i na Węgrzech na podstawie map rolnictwa tych krajów
n) wyjaśnia, czym się charakteryzuje nowoczesny przemysł we Francji
o) omawia zmiany w wykorzystaniu źródeł energii w Europie w XX i XXI w. na podstawie wykresu
p) omawia znaczenie turystyki w krajach Europy Południowej na podstawie wykresów dotyczących liczby turystów i wpływów z turystyki

4. Ocena bardzo dobra:
   Uczeń:

   a) porównuje ukształtowanie powierzchni wschodniej i zachodniej oraz północnej i południowej części Europy
   b) wyjaśnia przyczyny występowania gejzerów na Islandii
   c) omawia strefy klimatyczne w Europie i charakterystyczną dla nich roślinność na podstawie klimatogramów i fotografi
   d) omawia wpływ prądów morskich na temperaturę powietrza w Europie
   e) omawia wpływ ukształtowania powierzchni na klimat Europy
   f) porównuje piramidy wieku i płci społeczeństw: młodego i starzejącego się
   g) przedstawia skutki zróżnicowania kulturowego ludności Europy
   h) przedstawia korzyści i zagrożenia związane z migracjami ludności
   i) porównuje Paryż i Londyn pod względem ich znaczenia na świecie
   j) porównuje wydajność rolnictwa Danii i Węgier na podstawie wykresów
   k) wyjaśnia znaczenie nowoczesnych usług we Francji na podstawie diagramów przedstawiających strukturę zatrudnienia według sektorów oraz strukturę wytwarzania PKB we Francji
   l) charakteryzuje usługi turystyczne i transportowe we Francji
   m) przedstawia zalety i wady elektrowni jądrowych
   n) omawia wpływ rozwoju turystyki na infrastrukturę turystyczną oraz strukturę zatrudnienia w krajach Europy Południowej

5. Ocena celująca:
   Uczeń:

   a) wyjaśnia wpływ działalności lądolodu na ukształtowanie północnej części Europy na podstawie mapy i dodatkowych źródeł informacji
   b) wyjaśnia wpływ położenia na granicy płyt litosfery na występowanie wulkanów i trzęsień ziemi na Islandii
   c) wyjaśnia, dlaczego w Europie na tej samej szerokości geograficznej występują różne typy i odmiany klimatu
   d) podaje zależności między strefami oświetlenia Ziemi a strefami klimatycznymi na podstawie ilustracji oraz map klimatycznych
   e) przedstawia rolę Unii Europejskiej w przemianach społecznych i gospodarczych Europy
   f) analizuje przyczyny i skutki starzenia się społeczeństw Europy
   g) opisuje działania, które można podjąć, aby zmniejszyć tempo starzenia się społeczeństwa Europy
   h) omawia przyczyny nielegalnej imigracji do Europy
   i) ocenia skutki migracji ludności między państwami Europy oraz imigracji ludności z innych kontynentów
   j) ocenia rolę i funkcje Paryża i Londynu jako wielkich metropolii
   k) wyjaśnia, dlaczego w Europie występują korzystne warunki przyrodnicze do rozwoju rolnictwa
   l) przedstawia pozytywne i negatywne skutki rozwoju nowoczesnego rolnictwa w Europie
   m) omawia rolę i znaczenie nowoczesnego przemysłu i usług we Francji
   n) analizuje wpływ warunków środowiska przyrodniczego w wybranych krajach Europy na wykorzystanie różnych źródeł energii

Dział III: Sąsiedzi Polski.

1. Ocena dopuszczająca:
   Uczeń:

   a) wymienia główne działy przetwórstwa przemysłowego w Niemczech na podstawie diagramu kołowego
   b) wskazuje na mapie Nadrenię Północną-Westfalię
   c) wymienia walory przyrodnicze i kulturowe Czech i Słowacji
   d) wymienia atrakcje turystyczne w Czechach i na Słowacji

e) wymienia walory przyrodnicze Litwy i Białorusi
f) przedstawia główne atrakcje turystyczne Litwy i Białorusi
g) omawia położenie geograficzne Ukrainy na podstawie mapy ogólnogeograficznej
h) wymienia surowce mineralne Ukrainy na podstawie mapy gospodarczej
i) wskazuje na mapie największe krainy geograficzne Rosji
j) wymienia surowce mineralne Rosji na podstawie mapy gospodarczej
k) wymienia i lokalizuje na mapie Rosji główne obszary upraw
l) wskazuje na mapie sąsiadów Polski
m) wymienia przykłady współpracy Polski z sąsiednimi krajami

2. Ocena dostateczna:
Uczeń:
a) omawia znaczenie przemysłu w niemieckiej gospodarce
b) wymienia znane i cenione na świecie niemieckie wyroby przemysłowe
c) rozpoznaje obiekty z Listy światowego dziedzictwa UNESCO w Czechach i na Słowacji na ilustracjach
d) przedstawia atrakcje turystyczne Litwy i Białorusi na podstawie mapy tematycznej i fotografii
e) wymienia na podstawie mapy cechy środowiska przyrodniczego Ukrainy sprzyjające rozwojowi gospodarki
f) wskazuje na mapie obszary, nad którymi Ukraina utraciła kontrolę
g) wymienia główne gałęzie przemysłu Rosji na podstawie mapy gospodarczej
h) wymienia najważniejsze rośliny uprawne w Rosji na podstawie mapy gospodarczej
i) podaje nazwy euroregionów na podstawie mapy

3. Ocena dobra:
Uczeń:
a) omawia przyczyny zmian zapoczątkowanych w przemyśle w Niemczech w latach 60. XX w.
b) analizuje strukturę zatrudnienia w przemyśle w Niemczech na podstawie diagramu kołowego
c) charakteryzuje środowisko przyrodnicze Czech i Słowacji na podstawie mapy ogólnogeograficznej
d) omawia znaczenie turystyki aktywnej na Słowacji
e) omawia środowisko przyrodnicze Litwy i Białorusi na podstawie mapy ogólnogeograficznej
f) podaje czynniki wpływające na atrakcyjność turystyczną Litwy i Białorusi
g) podaje przyczyny zmniejszania się liczby ludności Ukrainy na podstawie wykresu i schematu
h) omawia cechy środowiska przyrodniczego Rosji na podstawie mapy ogólnogeograficznej
i) wyjaśnia, jakie czynniki wpływają na stan gospodarki Rosji
j) omawia znaczenie usług w Rosji
k) charakteryzuje relacje Polski z Rosją podstawie dodatkowych źródeł

4. Ocena bardzo dobra:
Uczeń:
a) przedstawia główne kierunki zmian przemysłu w Nadrenii Północnej--Westfalii na podstawie mapy i fotografii
b) charakteryzuje nowoczesne przetwórstwo przemysłowe w Nadrenii Północnej-Westfalii na podstawie mapy
c) porównuje cechy środowiska przyrodniczego Czech i Słowacji
d) opisuje przykłady atrakcji turystycznych i rekreacyjno-sportowych Czech i Słowacji na podstawie fotografii
e) porównuje walory przyrodnicze Litwy i Białorusi na podstawie mapy ogólnogeograficznej i fotografii
f) podaje przyczyny konfliktów na Ukrainie
g) omawia czynniki lokalizacji głównych okręgów przemysłowych Rosji
h) wyjaśnia znaczenie przemysłu w gospodarce Rosji
i) opisuje stosunki Polski z sąsiadami na podstawie dodatkowych źródeł

5. Ocena celująca:
Uczeń:

a) omawia wpływ sektora kreatywnego na gospodarkę Nadrenii Północnej-Westfalii
b) udowadnia, że Niemcy są światową potęgą gospodarczą na podstawie danych statystycznych oraz map gospodarczych
c) udowadnia, że Czechy i Słowacja to kraje atrakcyjne pod względem turystycznym
d) projektuje wycieczkę na Litwę i Białoruś, posługując się różnymi mapami
e) analizuje konsekwencje gospodarcze konfliktów na Ukrainie
f) charakteryzuje atrakcje turystyczne Ukrainy na podstawie dodatkowych źródeł oraz fotografii
g) omawia wpływ konfliktu z Ukrainą na Rosję
h) uzasadnia potrzebę utrzymywania dobrych relacji z sąsiadami Polski
i) przygotowuje pracę (np. album, plakat, prezentację multimedialną) na temat inicjatyw zrealizowanych w najbliższym euroregionie na podstawie dodatkowych źródeł informacji